

**ASK
ØY**

KOMMUNE

**HANDLINGSPLAN FOR
INTEGRERING AV FLYKTNINGER
2014 - 2016**

Innholdsfortegnelse:

Del 1: Politiske føringer og organisering av arbeidet i Askøy

Overskrift	Side
Innledning	3
1.1. Politiske føringer	4
1.2. Organisering av arbeidet	5
Flyktningtjenesten	5
Tiltak for enslige mindreårige	5
Kommunehelsetjenesten	5
Barnehage	5
Grunnskole	6
Voksenopplæring	6
Kultur og fritid	6

Del 2: Arbeids – og ansvarsoppgaver i de ulike tjenesteområdene

Overskrift	Side
2.1. Bosetting	6
2.2. Oppfølgingsarbeid	7
2.3. Helsetjenester	8
2.4. Kultur og fritid	9
2.5. Barnehage	10
2.6. Grunnskole	11
2.7. Introduksjonsordning	11
2.8. Grunnskole for voksne	12
2.9. Norskopplæring	12
2.10. Bruk av tolk	13

Del 3: Utfordringer i integreringsarbeidet, knyttet til det enkelte tjenesteområde

Overskrift	Side
3.1. Bosetting	14
3.2. Oppfølgingsarbeid	14
3.3. Helsetjenester	14
3.4. Kultur og fritid	15
3.5. Barnehage	15
3.6. Grunnskoleopplæring	16
3.7. Introduksjonsordningen	16
3.8. Grunnskole for voksne	17
3.9. Norskopplæringen	17
3.10. Bruk av tolk	17

Del 4: Målsettinger. Mål- og tiltaksplan.

Overskrift	Side
4.1. Felles utfordringer	18
4.2. Overordnede mål	18
4.3. Mål- og tiltaksplan	20

1.0 Innledning

Askøy kommune har bosatt flyktninger siden 1988. Siden 2003 har det i tillegg vært bygget opp et apparat av barnevernstjenesten for å kunne ta i mot enslige mindreårige flyktninger (EMF). Kommunen har i løpet av disse årene bygget opp en god tverrfaglig kompetanse for integrering av flyktninger.

For perioden 2010 – 2013 ble det utarbeidet en tverrfaglig handlingsplan for flyktningarbeidet i kommunen. I 2013 har nettverksgruppen for flyktninger arbeidet med å rullere planen for 2010-2013 for å utarbeide en ny plan for flyktningarbeidet de neste tre år, nærmere bestemt perioden 2014 t.o.m. 2016. I arbeidsgruppen har følgende tjenester vært representert, barnevernstjenesten ved avdelingsleder for enslig mindreårig tiltaket Grønebrekka bofellesskap, fagavdeling barnehage ved rådgiver, fagavdeling skole ved rådgiver, fagavdeling kultur og idrett ved kulturarbeider for flyktninger, avdeling barn og familie ved helsesøster for flyktninger, rektor ved Voksen Opplæringen og teamleder for flyktningtjenesten. I tillegg har arbeidsgruppen hatt kontakt med to brukerrepresentanter gjennom prosessen.

Handlingsplan for integrering av flyktninger 2014 – 2016 omhandler flyktninger. Det vil si de personer som kommunen bosetter etter avtale med Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet, IMDi og i enkelte tilfeller enslige mindreårige som bosettes etter avtale med Bufetat.

Askøy kommune har politisk vedtak til og med 2014 om å bosette 25 personer årlig, hvorav disse 3 enslige mindreårige. Familiegjenforente kommer i tillegg.

For å lykkes med integreringsarbeid i Askøy kommune vektlegges det i arbeidet følgende;

- God og effektiv bosetting.
- Tidlig tilbud om aktivitet, det kan være barnehageplass, skoletilbud og introduksjonsprogram.
- Tett oppfølging over tid.
- Fokus på ansvar for egen helse og deltakelse i fritidsaktivitet.

Askøy kommune er en folkehelsekommune. Ved å ha fokus på ovennevnte områder kan kommunen lykkes med sitt integreringsarbeid og på denne måten styrke nyankomne flyktninger sin helse, mulighet for deltakelse i arbeids- og samfunnsliv og bidra til å utjevne sosiale forskjeller i helse og levekår.

1.1. Politiske føringer

De siste årene er det kommet en rekke offentlige utredninger og en Stortingsmelding om integrering. Østbergutvalget leverte sin innstilling «Mangfold og mestring» NOU 2010:7 i juni 2010. Kaldheimutvalget leverte NOU 2011: 4 «Bedre integrering» i juni 2011. Samme år kom NOU 2011:7 «Velferd og migrasjon – den norske modellens framtid.» Stortingsmelding Meld St. 6 (2012-2013) kom i oktober 2012. Denne meldingen har de nevnte NOU`er som kunnskapsgrunnlag.

Stortingsmeldingen slår fast at alle innbyggere har plikter og rettigheter, og at alle skal ha muligheter for å delta og bidra i arbeids- og samfunnsliv. Det viktigste målet i regjeringens integreringspolitikk er å sørge for at alle som bor i Norge får brukt ressursene sine og tar del i fellesskapet.

I meldingen uttrykker regjeringen at de vil:

- At innvandrere kvalifiserer seg for deltakelse i det norske arbeidslivet
- At innvandrernes kompetanse benyttes bedre
- At flere kvinner med innvandrerbakgrunn kommer i arbeid
- At innvandrere og barna deres får god utdanning som er tilpasset deres behov
- At alle barn har gode oppvekstvilkår og muligheter til livsutfoldelse
- At unge jenter og gutter kan ta selvstendige valg om eget liv og egen framtid
- At bosetting av flyktninger skjer raskere
- At statsborgerpolitikken styrker tilhørigheten til Norge
- At rasisme og diskriminering bekjempes
- At frivillig virksomhet er åpen og inkluderende
- At velferdsstatens tjenester er tilpasset behovene til en mangfoldig befolkning.

Askøy kommune arbeider i tråd med de sentrale målsettingene. Kommunen skal kvalifisere de nyankomne flyktningene til utdanning og arbeid.

1.2. Organisering av arbeidet i Askøy

Flyktningtjenesten

- ✓ Flyktningtjenesten har koordinerende ansvar for kommunens bosettingsarbeid.
- ✓ Flyktningtjenesten bosetter i henhold til kommunestyrevedtak.
- ✓ Flyktningtjenesten har ansvar for å tilrettelegge introduksjonsprogram etter Introduksjonsloven for alle med rett og plikt.

Tiltak for enslige mindreårige

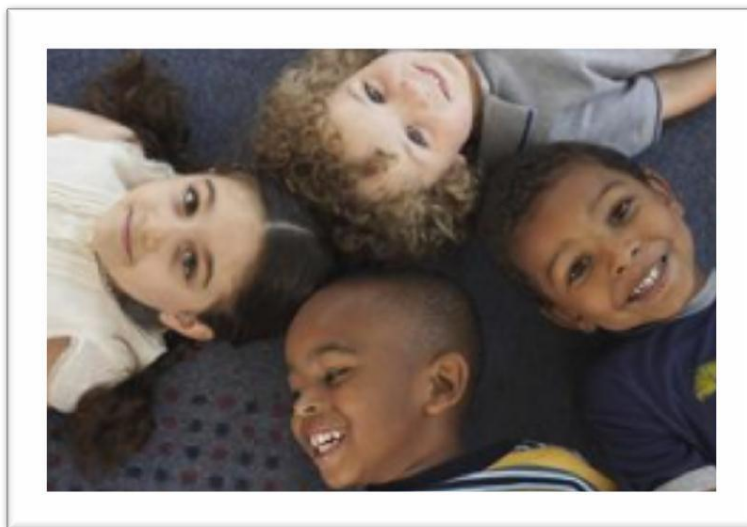
- ✓ Grønebrekka bofellesskap er en døgnbemannet barnevernsinstitusjon med 4 plasser for enslige mindreårige flyktninger i aldersgruppen 12-20 år.
- ✓ Avdelingen er en del av Barneverntjenesten, og barnevernsleder er øverste leder.

Helsetjenesten

- ✓ Helsesøster i 50 % stilling, organisert i avdeling "Barn og familie."

Barnehage

- ✓ Fagavdeling barnehage og den enkelte barnehage har ansvar for at barn med flyktningebakgrunn får et likeverdig barnehagetilbud. Tilbudet skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, og for flyktningbarna innebærer dette en individuell tilrettelegging av arbeidet.

Grunnskoleopplæring

- ✓ Fagavdeling skole og den enkelte nærscole har ansvar for at elever med flyktningebakgrunn fra 1.-10.trinn får tilpasset opplæring etter opplæringsloven.
- ✓ Det er egne innføringsklasser på Kleppestø barneskole for trinn 2-7 og på Kleppestø ungdomsskole for trinn 8-10.
- ✓ Fagavdeling skole og Voksenopplæringen har ansvar for grunnskoleopplæring for voksne.
- ✓ En 20 % stilling i fagavdeling skole er knyttet til dette arbeidet.

Voksenopplæring

- ✓ Voksenopplæringen har ansvar for norskopplæring etter Introduksjonsloven.
- ✓ Voksenopplæringen er en del av undervisningsavdelingen i kommunen.

Kultur og fritid

- ✓ Fagavdeling kultur og idrett har en 20 % stilling som kulturarbeider for flyktninger.

2. Arbeids – og ansvarsoppgaver i de ulike tjenesteområdene

2.1. Bosetting

Flyktningetjenesten og EMF tiltaket har koordinerende ansvar for bosetting av flyktninger og enslige mindreårige i Askøy kommune. Personer bosettes etter avtale med Inkluderings- og Manfoldsdirektoratet. I særskilte tilfeller bosettes enslig mindreårige etter avtale med Bufetat.

Flyktninger bosettes i hovedsak i kommunale boliger. Boligene fremskaffes av kommunens boligforvaltning. I enkelte tilfeller finner flyktninger boliger på det private leiemarkedet og bosettes der.

Enslige mindreårige bosettes i Grønebrekka bofellesskap. Grønebrekka er en godkjent barnevernsinstitusjon for enslige mindreårige i alderen 12 – 20 år. Grønebrekka følger opp enslige mindreårige som bor i egen bolig mellom 18 og 20 år.

Bofellesskapet har fire plasser og er døgnbemannet. Tiltaket har eksistert i over 10 år, og institusjonen har spesialisert seg på fagkompetanse innenfor området. Faggrupper i Grønebrekka er barnevernspedagoger, vernepleiere, sykepleiere, sosionomer og pedagoger.

2.2. Oppfølgingsarbeid

Alt integreringsarbeid krever tett oppfølging.

I forberedelsesfasen før bosetting innhenter både EMF tiltaket og flyktningtjenesten informasjon om personen som skal bosettes. I denne fasen gis det også informasjon til personen/-e som skal komme til kommunen. I tillegg blir alle involverte avdelinger kontaktet.

I mottaksfasen blir personene som bosettes kartlagt gjennom observasjon og samtaler. Ulike personer har ulike behov og utfordringer. På bakgrunn av kartleggingen gis det individuell oppfølging. For enslige mindreårige utarbeides det handlingsplaner. Så snart som mulig etter ankomst blir personen/-e henvist til kommunens helsetjenester, barn blir søkt inn i barnehage og grunnskole. Voksne kartlegges før oppstart på voksenopplæringen og start i introduksjonsprogram.

Etter endt mottaksfase starter oppfølgingsarbeidet av flyktingene. For enslige mindreårige innebærer det å gi nødvendig oppfølging i form av daglig omsorg, skolegang, hjelp til integrering og sosialisering. For flyktingene er det oppfølging i introduksjonsprogram, biveiledning og mulighet for deltakelse i fritidsaktiviteter, som er de viktigste oppfølgingsområdene. I tillegg gis det nødvendig oppfølging i forhold til fysisk og psykisk helse for alle flyktinger som bosettes.

I avslutningsfasen blir enslig mindreårige overført fra Grønebrekka bofellesskap og over i private hybler/leiligheter. I denne perioden kan de fremdeles motta oppfølging fra EMF tiltaket fram til de er 20 år. For introduksjonsdeltakere blir oppfølgingen avsluttet når deltakeren er ferdig med sitt introduksjonsprogram.

Målet med avslutningsfasen er at flyktningene skal være selvhjulpne og være i stand til å bruke det ordinære tjenesteapparatet. EMF tiltaket og flyktningtjenesten bistår i overgangsfasen for å sikre en god overføring.

Deltakere i norskopplæringen skal ha individuelt tilrettelagt undervisning. Alle skal ha en individuell plan for norskopplæringen, utarbeidet i samarbeid med deltakeren selv. Dette krever tid til elevsamtaler ved utarbeidelse og revisjon av planene. Alt fravær skal registreres og rapporteres. Voksenopplæringen har også ansvar for oppfølging av deltakere i språkpraksisplass. Når deltakerne er ferdige med norskopplæring, trenger de veiledning og hjelp fra fagavdeling skole til å søke videre i skolesystemet. Dette krever tett oppfølging og samarbeid med voksenopplæringssentra i videregående opplæring, kontakt med Universitet og Høgskole, hjelp til realkompetansevurdering, innsøking til grunnskoleopplæring i Bergen, og rådgivning/hjelp til å få norsk godkjenning på utdanning fra hjemlandet.

Foreldre med barn i barnehage og grunnskolealder har stort behov for informasjon og kunnskap både fra barnehage, nærskolen og fagavdeling skole.

2.3. Helsetjenester

Alle flyktningene som bosettes i kommunen får tilbud om konsultasjon hos helsesøster for flyktninger. Flyktninger som kommer direkte til kommunen enten som overføringsflyktninger eller familiegjenforente må gjennomgå obligatorisk tuberkulosekontroll innen 14 dager etter at de har kommet til kommunen. For denne gruppen flyktninger tilbys også legekonsultasjon.

Det søkes om fastlege til alle flyktninger som bosettes i Askøy Kommune. Ved særskilte behov tilbys legekonsultasjon med tolk. Barn i aldersgruppen 0 til 6 år inngår i helsestasjonstjenesten, mens barn i grunnskolen inngår i skolehelsetjenesten.

Flyktninger følges opp av helsesøster for flyktninger og fastlege. Gravid får tilbud om konsultasjoner hos jordmor og legen sin. Ved behov kontaktes psykisk helsetjeneste. Kommunale og private tannleger brukes i tannlegehelsetjenesten. Det drives smittevernarbeid og forebyggende helseopplysning. Helsetjenesten har ansvar for obligatorisk tuberkuloseundersøkelse og kontroller.

2.4. Kultur og fritid

Fagavdeling kultur og idrett har ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Askøy kommune har vedtatt en kultur- og idrettsplan for perioden 2014-2024.

Flyktninger som kommer til Askøy, får informasjon om hvordan fritid i Norge organiseres og kunnskap om mangfoldet i aktiviteter i kommunen.

Askøy kommune deltar i prosjektet "Aktiv Saman". Hovedmålet med Aktiv Saman prosjektet er å få flere flerkulturelle barn og unge mer aktive hver dag, med et særskilt fokus på de som er lite fysisk aktive og/eller fysisk inaktive. Aktørene som er med i prosjektet er Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Fjell kommune, Askøy kommune, Samnanger kommune, Bergen Turlag, Bergen og Omland Friluftsråd, Way Forward og Hordaland idrettskrets.

2.5. Barnehage

Barnehagen er den viktigste integrerings- og språkopplæringsarenaen for barn i førskolealder. Flyktningbarn har etter Askøy kommunens opptakskriterier en prioritet ved opptak til barnehageplass, når det er ledig plass i barnehagen. Opptakskriteriene gjelder for alle de kommunale barnehagene og de fleste private barnehagene.

Antall barn med minoritetsspråklig bakgrunn som er registrert i årsmeldingene pr 15. desember hvert år danner grunnlag for beregning av det statlige tilskudd til tiltak for å forbedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. De statlige midlene for 2013 er kr 290.884,- for totalt 85 barn. Dette gjelder både flyktningebarn og andre minoritetsspråklige barn. Minoritetsspråklige barn defineres her som barn med et annet språk og kulturbakgrunn enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk. Begge foreldrene til barnet må ha et annet morsmål enn norsk, engelsk, svensk, dansk eller samisk. Kommunen skal i henhold til føringene også gå inn med et tilsvarende beløp.

Fagavdelingen tildeler midler etter søknad fra barnehagene, med søknadsfrister og mulighet for tildeling 3 ganger pr. år. Tilskuddet skal brukes på følgende prioriterte områder:

1. Språkstimulering
2. Foreldresamarbeid
3. Kompetanseheving
4. Tospråklig assistanse

2.6. Grunnskoleopplæring

Fagavdeling skole gir tilbud om ett år i aldersblandete innføringsklasser på Kleppestø barneskole 2.-7.trinn og Kleppestø ungdomsskole 8.-10.trinn. 1.trinns elever starter i nærskolen fra første dag. Det gis tilbud om særskilt norskopplæring inntil elevene kan følge vanlig klasseromsopplæring, morsmålsopplæring fra 1.-3. trinn og tospråklig fagopplæring fra 4.-10 trinn. Fagavdeling skole koordinerer morsmålslærere og har personal- og tilsettingsansvar for disse.

Fagavdeling skole koordinerer og legger til rette for de første møtene mellom nyankomne foreldre og barn, med bruk av tolk.

2.7. Introduksjonsordningen

Flyktningtjenesten har ansvar for iverksetting og tilrettelegging av kommunens introduksjonsprogram. I hovedsak har alle flyktninger som bosettes i kommunen mellom 18 og 55 år og med behov for kvalifisering rett og plikt til introduksjonsprogram. Programmet varer normalt i inntil 2 år, med mulighet for 1 ekstra år i særlig tilfeller.

Introduksjonsordningen er ment og styrke muligheten for deltakelse i yrkes- og samfunnsliv og sikre økonomisk selvstendighet. Innholdet i programmet er nivåbasert norskopplæring, språkpraksis/arbeidspraksis/ kurs rettet mot kvalifisering i NAV. Grunnskole kan være en del av programmet. Programmet er helårlig og på fulltid og skal være individuelt tilrettelagt for den enkelte deltaker. Alle introduksjonsdeltakere skal ha en individuell plan med fokus på måloppnåelse i programtiden. Individuell plan utarbeides i samarbeid mellom deltaker, Voksen opplæringen og flyktningtjenesten.

2.8. Grunnskole for voksne

Opplæringsloven hjemler rett til grunnskole for voksne. Retten gjelder til vanlig de fagene en trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring, men kan også omfatte fag, deler av fag og/eller grunnleggende ferdigheter. Flyktningers behov vurderes ut fra det behov for opplæring vedkommende har etter norske forhold. Grunnskoleopplæring kan inngå i introduksjonsprogrammet. Askøy starter opp med noen fag i grunnskoleopplæring for voksne i 2014. Det vil fortsatt være behov for å kjøpe noen tjenester ved Nygård skole.

2.9. Norskopplæring

Voksenopplæringen har ansvaret for opplæring i norsk med samfunnskunnskap. Rettigheter til norskopplæring varer i 5 år fra bosetting i Norge.

Fra 1.9.2013 er 600 timer obligatorisk, inklusive 50 timer samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår. Alle med rett og plikt til norsk kan få inntil 3000 timer gratis norskopplæring. Det avholdes obligatoriske avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Kommunen har ansvar for å organisere norskopplæringen og gjennomføre prøvene. Alle deltakere får en individuell plan. Alle skal ha mulighet til å kombinere norskopplæring med praksis i arbeidslivet. Voksenopplæringen følger opp deltakere i språkpraksis, med innføring i arbeidsnorsk og arbeidslivets regler i Norge.

2.10 Bruk av tolk

Alle offentlige ansatte er lovpålagt å sikre at faglige og forsvarlige tjenester gis. Bruk av tolk er et viktig virkemiddel for å gi informasjon, veilede og høre partene i saker hvor språk er en hindring for god kommunikasjon. For å ivareta partenes rettsikkerhet og unngå misforståelser er tolk et viktig virkemiddel. Samtidig kan bruk av tolk gi reduserte kostnader, ved at man hindrer misforståelser. Det er tidsbesparende og man bidrar til å forhindre unødvendige hendelser.

Det er opp til den enkelte tjeneste å vurdere i hver enkelt sak om når man har behov for tolk og sørge for at tolk er tilstede.

I bosettingsfasen når nyankomne flyktninger kommer til vår kommune er det viktig med bruk av tolk når viktig informasjon skal gis. Tolk brukes ved formidling av viktig informasjon som ved informasjonssamtale på mottak og i bosettingssamtale med hjelpeverge, avdelingsleder og hovedkontakt miljøterapeut for enslige mindreårige. For flyktninger blir det brukt tolk i forhold til økonomi samtaler, informasjonssamtaler om bosetting og informasjon om introduksjonsprogram m.m. Det brukes også tolk i møter med skole og barnehage, samtaler med helsetjenesten og med hjelpeverge.

Samtidig vektlegges det i det daglige arbeidet med enslige mindreårige flyktninger og flyktningene at det skal brukes norsk for å utvide ordforrådet og språkforståelsen.

Det brukes både frammøtetolk og telefontolk. EMF tiltaket bruker i all hovedsak telefontolk og ofte en tolk fra et annet land enn hjemlandet til den det tolkes for.

3. Utfordringer i integreringsarbeidet.

3.1. Bosetting

- Manglende tilbud til enslige mindreårige som er klar for å flytte ut av Grønebrekka bofellesskap. I dag må de finne hybler på det private leiemarkedet og dette er vanskelig. Dette gjør at personer blir boende på Grønebrekka lenger enn nødvendig og at nye personer ikke blir bosatt.
- Det er utfordrende å gi egnede botilbud til enslige personer. Det finnes få hybler/leiligheter som passer enslige i Askøy kommune. Flyktningtjenesten bosetter derfor i bofellesskap i de tilfellene hvor det er hensiktsmessig.
- Askøy kommune må jobbe tverrfaglig for å skape sirkulasjon i boligmassen.

3.2 Oppfølgingsarbeid

- Tilstrekkelig kapasitet til god og tett oppfølging.
- Få til helhetlig og tverrfaglig organisering av integreringsarbeidet som vil resultere i bedre oppfølgingstjenester.

3.3 Helsetjenester

- Det er utfordrende å få flyktingene til å ta ansvar for sin egen helse. Her er det viktig å legge forholdene best mulig til rette slik at det skapes forståelse for systemet i det norske helsevesenet med tanke på fastlege og henvisning til andre tjenester.
- Tolk er ikke alltid tilgjengelig, eller er ikke blitt bestilt til konsultasjoner, noe som ofte fører til misforståelser på grunn av kommunikasjonssvikt. Det kan medføre mangelfull oppfølging av hva helsesøster/legen har informert om eller at flyktingen ikke har klart å formidle problemstillingen sin.
- Forskjellig kulturbakgrunn og religion kan gi store utfordringer i forhold til barneoppdragelse og oppfølging av sine barn. Flyktingene har ofte forskjellig oppfatning om barneoppdragelse i forhold til den norske normen. Foreldrerollen i et fremmed land blir vanskelig for dem; den blir svekket og flyktningsforeldre blir derfor ofte usikre. De har ikke lenger den kontrollen de hadde i sitt opprinnelsesland.

3.4. Kultur og fritid

- Det er ikke knyttet driftsmidler til stillingen; det vanskeliggjør igangsetting og drift av aktivitet/prosjekter og distribuering av informasjon.
- Lav stillingsressurs gjør oppfølging av målgruppen i fritid vanskelig.
- Ulike forhold som kommunikasjon, tradisjon og økonomiske kår gjør det utfordrende å oppnå målet om like muligheter for deltakelse. Transport er også en utfordring for mange i denne gruppen.
- Det er en utfordring å få inn personer med annen kulturbakgrunn i styrende organer i lag og organisasjoner.
- Varierende økonomiske ressurser i målgruppen kan sette begrensninger for deltakelse.
- Samarbeid mellom flyktningtjenesten og kulturarbeideren vanskeliggjøres på grunn av størrelse på stillingen.

3.5. Barnehage

- Vi har ett hovedopptak til barnehageplass med søknadsfrist 1. mars hvert år. På bakgrunn av de som da søker, tildeles ledige plasser for neste barnehageår (august-august). Det vil si at det ellers gjennom året er vanskelig å få plass i barnehager i sitt nærmiljø eller i sentrale områder i nærheten av voksenopplæringen der foreldre følger introduksjonsprogrammet. Da denne gruppen ofte er lite mobile, vanskeliggjør dette bruk av barnehageplass.
- Ut fra de offentlige midler som tildeles, er det svært begrenset hvilke tiltak som er mulig å sette i gang. Det er mange ulike språk, som gir utfordringer både i forhold til arbeidet med barna og deres foreldre. Vi kan ikke tildele tospråklig assistanse eller annet ekstra personale for flyktningebarna eller de øvrige minoritetsspråklige barna som går i barnehagene. Med tospråklig assistanse vil barna være mer språklige aktive, og det viser seg at det å benytte ulike morsmål og sammenlikne ord på ulike språk legger et grunnlag for å utvikle norskspråklige ferdigheter.
- Det må settes av tid til et velfungerende tverrfaglig samarbeid når det gjelder flyktningebarn i barnehagene. Samarbeidet må settes i system slik at barnehagene får god nok informasjon og har god nok kompetanse på hvordan de kan tilrettelegge for barnet og familien ut fra deres kultur, bakgrunn, hvem man kan henvendes seg til for samarbeid og mulighet for tolk.

- Det er utfordrende å få til et godt samarbeid med foreldrene, grunnet språk- og kulturforskjeller. Det er svært viktig at vi etablerer et godt samarbeid og at vi får foreldre inn som aktive medspillere i barnas læring og utvikling. Vi må gi støtte, veiledning, og god informasjon.

3.6. Grunnskoleopplæring

- Manglende flerkulturell kompetanse og kunnskap om flerspråklighet i skolene og i hjelpeapparatet.

Det kan være vanskelig å skille mellom spesialpedagogiske, migrasjonspedagogiske og språklige behov. Elever med et annet morsmål enn norsk og samisk er en svært sammensatt gruppe. De favner alt fra barn født i Norge med foreldre med annet morsmål enn norsk og samisk, til barn som kommer direkte fra krigssoner.

- Å videreutvikle rutiner til å ta imot og gi tilpasset opplæring til det mangfoldet av elever som kommer til oss.
- Å sikre seg tilstrekkelig kompetanse i forholdet mellom spesialpedagogiske og språklige behov.
- Å skape arenaer der foreldre med flyktningebakgrunn kan få innsikt i og forståelse for skolesystemet vårt på et språk de forstår.
- Morsmålslærere og tospråklige faglærere mangler faste arbeidsplasser og arbeider på opp til 8 skoler hver. Dette gir utfordringer for samarbeid med skolens øvrige lærere.

3.7. Introduksjonsordningen

- På grunn av manglende barnehageplass og nivåbasert norskundervisning kan det til tider være vanskelig å gi deltakerne tilbud om introduksjonsprogram innen 3 måneder etter bosetting.
- Introduksjonsprogrammet skal være helårlig og på fulltid. Det innebærer 37,5 times arbeidsuke. For få tiltak vanskeliggjør dette arbeidet.
- På grunn av få og lite varierte tiltak er det utfordrende å gi deltakerne individuelt tilpasset program.

3.8. Grunnskole for voksne

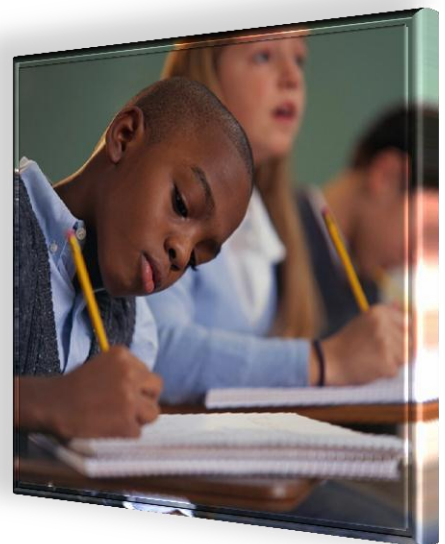
- Vi har ikke et fullstendig, eksamensrettet tilbud om grunnskole for voksne og må kjøpe tjenester ved Nygård skole.

3.9. Norskopplæringen

- Voksenopplæringen holder etter mange års virksomhet fortsatt til i midlertidige lokaler som ikke er tilfredsstillende.
- Norskopplæring etter Introduksjonsloven har ikke et støtteapparat lik PPT. Det betyr at deltakere ikke blir testet for generelle lærevansker eller lese- og skrivevansker. Dette vanskeliggjør god individuell tilrettelegging av opplæringen.
- Kontinuerlig bosetting gjør det krevende med oppstart av norskopplæring. Vanligvis tas deltakere opp to ganger i året, noen ganger tre.
- Kravene til tett samarbeid med Flyktningtjenesten vanskeliggjøres ved plassering i to ulike avdelinger og fysisk avstand.

3.10. Bruk av tolk

- Det er til tider utfordrende å skaffe kvalifiserte og autoriserte tolker. Det medfører at tolkingen ikke alltid blir vellykket. Dette er en unødvendig belastning for flyktingen og medfører ekstra arbeid for kommunen.
- Det er vanskelig for oppdragsgiver å sjekke om tolkingen blir rett utført.
- Flere av flyktingene ønsker ikke bruk av tolk. En av grunnene kan være at de ikke stoler på at tolkene holder taushetsplikten. Dette gjelder særlig sensitive og spesielle tema.
- Deler av det kommunale tjenesteapparatet mangler kunnskap om bruk av tolk.

4. Felles utfordringer. Mål – og tiltaksplan

4.1. Felles utfordringer

Askøy kommune har bosatt flyktninger siden 1988. I løpet av disse årene har kommunen bygget opp en god tverrfaglig kompetanse på integrering av flyktninger. Siden 2003 har barnevernstjenesten bygget opp et apparat for å kunne ta i mot enslige mindreårige flyktninger (EMF).

I dag er det mange ulike fagavdelinger som jobber for å gi nyankomne flyktninger et godt tjenestetilbud i vår kommune. Vi ser at kommunen har opparbeidet seg god kompetanse. Samtidig er det utfordrende at kompetansen ikke er samlet. Tjenesten er i dag spredt på minimum fire forskjellige lokasjoner i kommunen, med relativt ubekvem avstand. Dette oppleves som vanskelig, lite hensiktsmessig og ganske tidkrevende også for flyktningene. Dersom kommunen ønsker å gi et tverrfaglig og helhetlig godt tjenestetilbud vil det være nødvendig å se på organiseringen av arbeidet. Samlokalisering av ulike tjenester vil gi kommunen mulighet til å lykkes enda bedre i integreringsarbeidet.

Samtidig har kommunen i sin helhet noen felles utfordringer knyttet til integrering. Kommunen må jobbe aktivt ut mot egne tjenester, private næringsliv, frivillige lag og organisasjoner dersom kommunen skal lykkes. For at personer som bosettes i kommunen skal bli integrert i lokal samfunnet er vi avhengig både av at arbeidsføre personer får arbeid og at det tilrettelegges for deltakelse i frivillige lag og organisasjoner.

Kommunen må sørge for en helhetlig boligpolitikk og kunne tilby egnede boliger for alle som bosettes. Samtidig må det jobbes aktivt med at personer får muligheter til å benytte seg av kjøp av egen bolig eller det private leiemarkedet ved endt leiekontrakt. For EMF må kommunen tilrettelegge for treningshybler i forlengelsen av Grønebrekka. En helhetlig boligpolitikk vil gi sirkulasjon i kommunens boligmasse som på sikt vil gi gevinst ved at kommunen kan opprettholde og øke sitt mottak av flyktninger og EMF uten å måtte gå til innkjøp av nye boliger.

4.2. Overordnede mål

Kommunens overordnede mål for integreringsarbeid av flyktninger er:

Tilby alle nyankomne flyktninger et helhetlig og kvalitativt godt tjenestetilbud for å bidra til å styrke den enkeltes flyktning mulighet for deltakelse i yrkes og samfunnsliv og den enkeltes selvstendighet.

Tiltak:

- Samlokalisering av tjenester: Voksenopplæringen, flyktningtjenesten, leder for Grønebrekka bofellesskap blir samlokalisert i et introduksjons/integreringssenter. Samtidig legges det til rette for at 50 % stilling fra helsetjenesten, 20 % stilling ved fagavdeling skole, 20 % stilling ved fagavdeling kultur og kommunens morsmåslærere blir samlet i det samme senteret.
- Det utarbeides en forpliktende tverrfaglig samarbeidsmodell som skal jobbe for å utvikle gode systemer, samarbeid, planer, informasjon til beste for integreringsarbeid i Askøy kommune

4.3. Mål- og tiltaksplan

Tjeneste-område	MÅL	TILTAK	ANSVAR
Alle			
	Helhetlig og tverrfaglig tjenestetilbud	Samlokalisering av tjenester	Politikere/ Øverste ledelse
	Utarbeide en forpliktende og tverrfaglig samarbeidsmodell	Utarbeide håndbøker for mottak av flyktninger med tverrfaglig perspektiv Utarbeide gode overgangsrutiner Felles tverrfaglig kompetanseheving Felles kompetanseplan Bruk av kommunens samlede kompetanse; skape delingskultur på tvers av avdelinger Videreutvikle tverrfaglig samarbeid /kommunalt flyktingteam med fokus på helhetlig tenkning rundt barn og unges utvikling og utdanning. Benytte alle avdelingens kompetanse inn i informasjonsarbeidet i introduksjonsprogram for voksne.	Nettverk for flyktningsarbeid i Askøy kommune Nettverk for flyktningsarbeid Nettverk for flyktningsarbeid Nettverk for flyktningsarbeid Nettverk for flyktningsarbeid Nettverk for flyktningsarbeid Flyktingtjenesten i samarbeid med andre avdelinger

	Tverretattlig kompetanseteam som har kompetanse på utfordringer knyttet til tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold.	Kompetanseheving på tema til politi, helse, skole, flyktningtjeneste, NAV, barneverntjeneste. Sammensetting av et team som jobber med rådgivning i saker som omhandler tema	Nettverk for flyktningarbeid i Askøy kommune Nettverk for flyktningarbeid i Askøy kommune mfl.
Foreldrerollen i Norge	Gi opplæring i bameoppdragelse i Norge	Samtalegrupper Få godkjent ICDP – ledere på flere språk Tilrettelegge for interkommunalt samarbeid for ICDP gruppene	Helsetjenesten Avd. barn og familie i samarbeid m/ flyktning-tjenesten og Voksen-opplæringen Fagavdeling Barn og familie
Bosetting			
	Sikre alle god og effektiv bosetting	Kontakte boligforvaltning snarest etter avklart bosetting Kontakte mottak og personen/-e som skal bosettes i god tid før bosetting Gi tydelig og informativ informasjon om kommunen, hva som skjer når man blir bosatt og videre Få tilstrekkelig informasjon om personen/-e får og tilrettelegge mottaket	Flyktningtjenesten Flyktningtjenesten/EMF tiltaket Flyktningtjenesten/EMF tiltaket Flyktningtjenesten/EMF tiltaket

		Gi nødvendig informasjon til alle involverte parter om mottaket Sette opp tidsplan over mottaksfasen	Flyktningtjenesten/ EMF tiltaket Flyktningtjenesten
	Tilby egnede boliger	Utbygge boenheter som passer enslige Tilby treningshybler for EMF ved utflytting fra Grønebrekka Sirkulasjon i boligmassen	Boligforvaltning Boligforvaltning/ EMF tiltaket Boligforvaltning/Flyktningtjenesten
	Foreldrene får oppfølging og veiledning slik at de har god forståelse og kompetanse til å ta del i barnas læring og utvikling i barnehagen, og være barnas gode støttespillere videre i det norske utdanningssystem	Prøve ut ulike modeller for å utvikle godt foreldresamarbeid og engasjement i barnehage og skole. Felles prosjekt som familielæring, ulike foreldrekurs (data, IT's learning, barnelitteratur), "foreldreskole"	Fagavdeling barnehage/ Fagavdeling skole.
Helse			
	Forebygge smittsomme sykdommer. Opprettholde høy vaksinasjonsdekning	Vaksinere etter anbefalte retningslinjer	Helsetjenesten

	Kvalitetssikre at alle flyktninger har gjennomført eller fått tilbud om rutine legekontroll og tatt rutine blodprøver	Ha avtale med lege som kan gjennomføre denne undersøkelsen og ta de anbefalte blodprøvene Innhente helseopplysninger fra mottak som flyktninger har vært på tidligere	Helsetjenesten
	Alle flyktninger skal gjennomføre tuberkulosekontroll	Utføre tuberkulosekontroll ut fra nasjonale retningslinjer. Mantoux-test og røntgen av lungene innen 14 dager etter ankomst til Norge.	Helsetjenesten
	Være oppdatert i forhold til endringer og nyheter fra Folkehelseinstituttet	Tilgang til internett Følge med på nyheter fra Folkehelseinstituttet	Helsetjenesten
	Hindre språkbarrierer mellom flyktninger og helsepersonell. Hindre feil eller uheldige hendelser i behandlingen, få lik sykdomsforståelse	Bruke tolk eller andre kommunikasjonshjelpemidler	Helsetjenesten
	Forebygge kjønnslemlestelse Heve kompetansen og være faglig oppdatert	Implementere veileder IS-1746 i helsestasjon- og skolehelsetjenesten	Helsetjenesten

		Delta på kurs som er forankret i Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet (2013-2016)	Helse, skole, barnehage, barnevernstjenesten, VO og flyktningtjenesten
		Undervisning og samtaler i grupper	Helsetjenesten
Kultur og fritid			
	Flyktningene får informasjon om fritid på Askøy på et språk de forstår	Kulturavdelingen er representert i "oppstartsamtaler" med tolk Kulturavdelingen deltar i introuker Utarbeide flerspråklig informasjon om kultur og fritid på Askøy	Kulturarbeider flyktninger/ Flyktningtjenesten Kulturarbeider flyktninger/ Flyktningtjenesten Kulturarbeider flyktninger
	Øke deltakelsen til flyktninger i kulturlivet og i fritidsaktiviteter på Askøy	Kulturavdelingen bruker voksenopplæringen aktivt som arena for informasjon Flyktninger får hjelp til å komme i kontakt med en aktivitet. Tett samarbeid mellom kommunen og frivillige lag og organisasjoner Etablere kulturkontakter i lagene	Kulturarbeider flyktninger/ Voksenopplæringen Kulturarbeider flyktninger Fagavdeling kultur og idrett

		Årlig rundtur på Askøy med guide. Kultur og naturopplevelser i fokus Subsidiering av deltakeravgift og kontigenter Kulturutveksling/samarbeid med IKKUS (interkommunalt kultursamarbeid med Fjell, Sund og Øygarden) og Bergen internasjonale kultursenter	Kulturarbeider flyktninger Flyktning-tjenesten Fagavdeling kultur og idrett
	Ha fokus på å bruke flerkulturelle sine ressurser	Rekruttere flerkulturelle inn i styrende organer i lag og organisasjoner Lage oversikt over flerkulturelle kunstnere og kulturarbeidere/utøvere.	Kulturarbeider flyktninger Kulturarbeider flyktninger
	Flyktninger og deres familier skal ha nok ferdigheter til kunne delta på likt med norske i aktiviteter tilknyttet til vann	Kommunen skal ha tilbud om vanntilvenning for flyktninger	Kulturarbeider flyktninger mfl.
Bamehage			
	Nyankomne flyktninger tildeles bamehageplass umiddelbart, fortrinnsvis i sitt nærmiljø	Samordnet opptak ivaretar denne gruppen om det søkes innen 1. mars. Ulike løsninger må vurderes om ivaretar gruppen ellers i året. Det må finnes budsjettmessig dekning for ekstra kostnader om det skal holdes av plasser gjennom hele året	Fagavdeling bamehage

	Barnhagene tildeles midler slik at de er i stand til å tilrettelegge og styrke barns språkforståelse og integrering	Askøy kommune vurderer å styrke det årlige budsjettet for minoritetsspråklige barn, for å kunne tilrettelegge i barnhagene og styrke barnas språkforståelse og integrering -Individuell tilrettelegging -Kompetanseheving -Mulighet for bruk av tospråklige assistenter	Fagavdeling barnehage
Undervisning: Grunnskole for barn			
	Gi elever med flyktningebakgrunn et godt og tilpasset skoletilbud og læringsmiljø med nok ressurser ut i fra behovet til hver enkelt	Videreutvikle innføringsklassene og samarbeidet mellom innføringskole og nærscole gjennom besøksordning for elevene og gode overføringsrutiner Kompetanseheving av skoleledere, PPT og lærere vedr. kunnskap om flerspråklighet Forpliktende samarbeid mellom morsmåslærere og lærere i grunnleggende norsk/kontaktlærer Utdanningsstipend via NAFO/Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring Etterutdanning/videre-utdanning i norsk som andrespråk og migrasjonspedagogikk	Fagavdeling skole Fagavdeling skole Fagavdeling skole Fagavdeling skole Fagavdeling skole
	Lærere i grunnleggende norsk og morsmål/to språklige faglærere har spesialkompetanse i faget sitt		

	Videreutvikle samarbeid	Videreutvikling av skole-hjemsamarbeid. Legge til rette for familjelæring i samarbeid med Fagavdeling barnehage og Voksenopplæringen	Fagavdeling skole
Introduksjonsprogram			
	Alle med rett og plikt til introduksjonsprogram tilbys dette senest innen 3 måneder etter bosetting	Tilbud om barnehageplass snarest mulig etter ankomst Få plass ved voksenopplæringen	Fagavdeling barnehage Voksen Opplæringen
	Tilby program på helårlig og på fulltid	Alle skal ha tilbud om norskopplæring Alle skal ha tilbud om språkpraksisplass 1 introduksjonstime 2 ganger pr uke	Flyktningtjenesten/ Voksenopplæringen Flyktningtjenesten Flyktningtjenesten
	Tilby individuelt tilrettelagt introduksjonsprogram	Nivåbasert norskundervisning Språk-/arbeidspraksis ut fra ønsker/ tidl. erfaringer Fritidsaktivitet som en del av program Tilrettelegging ift helseproblematikk	VO Flyktningtjenesten Kultur/ flyktningtjenesten Flyktningtjenesten/Helsetjenesten

	Utvikle nye tiltak i introduksjonsprogram	Iverksette språksprell Gi introtimer	Flyktningtjenesten/ Voksenopplæringen Flyktningtjenesten
	70 % eller fler av introduksjonsdeltakerne skal over i utdanning eller arbeid ved endt program	Tett oppfølging i program, særlig i praksis Evaluerer av IP 2 ganger pr år Tett samarbeid med VO Tett samarbeid med NAV Marked og Tiltak Introuker – lage informasjonspakke om utdanning og arbeidsliv.	Flyktningtjenesten Flyktningtjenesten Flyktningtjenesten / Voksenopplæringen Flyktningtjenesten Flyktningtjenesten
	Alle med rett og plikt til introduksjonsprogram tilbys dette senest innen 3 måneder etter bosetting	Tilbud om barnehageplass snarest mulig etter ankomst Få plass ved voksenopplæringen	Fagavdeling barnehage Voksenopplæringen
Undervisning: Grunnskole for voksne			
	Det politisk vedtatte målet om å starte opp med grunnskoleopplæring i 3 fag i 2014, bygges ut til et eksamensrettet tilbud i de 5 fagene som kreves for å få vitnemål	Grunnskole for voksne starter med norsk, engelsk og matematikk våren 2014 Et fullstendig eksamensrettet tilbud er på plass innen utgangen av 2016	Fagavdeling skole Fagavdeling skole

Under visning: Voksen opplæring				
	Permanente lokaler for VO	Politisk vedtak om permanent plassering av voksenopplæringen	Politikere	
	Bedre individuelt tilrettelagt tilbud i norskopplæringen	Støtteapparat med flerkulturell og flerspråklig kompetanse til testing og kartlegging av lærevansker/lese – og skrivevansker etableres i kommunen, eventuelt innenfor PPT	Voksenopplæringen	
		Flere opptaksdatoer for deltakere i norskopplæringen vurderes	Voksenopplæringen	
EMF tiltak Grønebrekka Bo fellesskap				
	Et skoletilbud som er tilpasset de individuelle behovene, med tilstrekkelige ressurser	Grunnskoletilbud til de over 16 år		

Mål og tiltak evalueres jevnlig en gang pr. halvår av nettverksgruppen, og det foretas en helhetsvurdering siste halvåret av planperioden.